august 2015 | ročník I. – mesačník | zadarmo noviny@stupava.sk

STUPAVSKÉ NOVINY

Stupavské SRDCE

CHARITA
Pod týmto logom Vás budeme informovať o charite v našom meste 5

PRÍRODA
Kto ničí krušpán? 6

ŠPORT
Podarilo sa to, a na prvý pokus! 14

INFO PRE VÁS

PRÍSTREŠKOM ZAVŘŠILI NÁROČNÚ OBNOVU

Mástsky potravinový spolok úspešne pokračuje vo svojich aktivitách pri zveľaďovaní mesta. Členovia potravinového spolku pripravili a v priebehu 14 mesiacov zrealizovali projekt obnovy pivnice a dvorovej časti bývalého Obecného domu v Máste (Mestská knižnica R. Morica). Práce sa začali v apríli 2014, ukončené boli v júni tohto roku stavbou celodreveného prístrešku vo dvore. Realizáciou projektu sa podarilo obnoviť vonkajší murovaný plot, osadiť v ňom novú posuvnú bránu a nanovo vydláždiť dvor s celkovou plochou 205 m^2. Zrenovovali aj vonkajšie sociálne zariadenia a elektroinštaláciu. Dvorová časť bývalého Obecného domu v Máste sa stala dôstojným miestom pre spoločenské podujatia, ktoré organizuje Mástsky potravinový spolok. Prístrešok slúžil verejnosti prvýkrát 26. júna počas zábavy stupavských rybárov. Mástsky potravinový spolok ďakuje za finančnú pomoc BSK ako aj mestu Stupava a všetkým osobám a firmám, ktoré sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na realizácii projektu rekonštrukcie nádvoria.

(mg)

Foto: redakcia

Tradície dobročinnosti

Naše mesto sa môže pochváliť minimálne 400-ročnou tradíciou starostlivosti o svojich spoluobčanov v núdzi. Pomoc sa im dostávala nielen v panskom a cirkevnom chudobinci, očakávať ju mohli aj od správy obce a majetnejších občanov.

Pamätníkov už niet, svedectvom však zostali záznamy v archívoch a dobovej tlači.

Prvým bol panský špitál

Podľa zachovaných písomných prameňov sa panský špitál v Stupave spomína už v roku 1714, keď už mal za sebou minimálne storočnú existenciu. V špitáli bolo miesto pre dvanásť osôb. O ich zaopatrenie sa staral majiteľ tunajšieho panstva, prípadne majetnejší obyvatelia obce prostredníctvom peňažných darov. V susedstve panského špitála (dnes reštaurácia Maroš) postavila v roku 1850 vlastný chudobinec stupavská farnosť. Aj vo farskom chudobinci boli nemajetní a starí Stupavčania zaopatrovaní šatstvom, obživou a v prípade potreby im bolo poskytnuté aj zdravotné ošetrenie. Katolícky chudobinec poskytoval teplé prístrešie aj cezpoľným tulákom a žobrákom, ktorí potrebovali pomoc najmä v zime.

(pokračovanie na str. 2)

Výsledky dotazníkového prieskumu: noví obyvatelia Stupavy

V minulom vydaní Stupavských novín sme priniesli prvé výsledky dotazníkového prieskumu, do ktorého sa zapojilo 440 obyvateľov Stupavy. V tejto časti sa bližšie pozrieme na východiská a motivácie obyvateľov, ktorí sa prisťahovali do v Stupavy v nedávnom období. Z akého prostredia prichádzajú noví obyvatelia Stupavy? Aké boli ich dôvody, pre ktoré sa rozhodli bývať práve tu?

Asi nikoho neprekvapí zistenie, že až 79 % respondentov sa do Stupavy prisťahovalo z neďalekého hlavného mesta. To však nemusí nevyhnutne znamenať, že do Stupavy prichádzajú len Bratislavčania. Treba poznamenať, že v mnohých prípadoch je bývanie v Bratislave len určitým prechodným stupňom v životnom cykle, ktorý je spojený so štúdiom či s prácou. Bratislava sa tak stáva dočasným miestom bývania aj pre migrantov z celého Slovenska. Mnohí z nich sa potom rozhodnú svoje trvalejšie bývanie realizovať v obciach v zázemí Bratislavy.

Viac nám v tomto smere napovie oficiálna štatistika z priebežnej evidencie obyvateľstva.

(pokračovanie na str. 3)

KRÁTKE SPRÁVY

OPRAVY VÝTLKOV

Mesto Stupava po pasportizácii cestných výtlkov vybralo v súťaži firmu na ich opravu. Pasportizácia zmapovala výtlky s celkovou plochou približne 600 m^2, práce na ich oprave sa rozbehli začiatkom júla. Opravy výtlkov sa realizujú ich vyčistením, frézovaním hrán, v prípade potreby aj spevnením a zhutnením podkladu. Nasleduje aplikácia penetračného náteru, zaliatie a zavalcovanie obrusnej vrstvy vozovky horúcou asfaltovou zmesou. Ku koncu júla je opravených približne 60% zmapovaných výtlkov. Práce budú ukončené v polovici augusta, na dielo je zmluvná záruka 2 roky.

ZASTUPOVANIE
MUDr. ALEXANDRA ČERNÁKA, CSc.

Počas dovolenky v detskej ambulancii v Stupave v dňoch 3. 8. 2015 – 14. 8. 2015 bude zariadený zástup v poliklinike Mlynská dolina, Staré Grunty 56, 841 04 Bratislava. MUDr. Černáka bude zastupovať MUDr. Hilda Zburová, pacienti sa majú možnosť telefonicky objednať na recepcii: 02 3231 3020, 0911 392 220, 0910 911 230, e-mail: recepcia@klinikamd.sk

ORDINAČNÉ HODINY – (Akútne ochorenia)

Po: 13:00 – 14:00, Ut: 8:00 – 11:00, St: 8:00 – 11:00, Št: 8:00 – 11:00, Pi: 8:00 – 11:00

TECHNICKÉ SLUŽBY STUPAVA, s.r.o.

Hľadajú brigádnických pracovníkov na výkon práce formou dohody na jednoduché manuálne činnosti. Pracovné činnosti, ponúkaná hodinová sadzba a ostatné otázky budú záujemcom zodpovedané na tel.: 0905 593 270, alebo na e-mail: vrbicky@tss-stupava.sk. Pozn.: Možnosť flexibilnej voľby pracovných dní.

MESTSKÁ POLÍCIA V STUPAVE – VOLAJTE 159

Od 30. 4. 2015 môžu obyvatelia mesta Stupava využiť pri volaní na mestskú políciu skrátené číslo 159. V platnosti zostáva aj staré číslo 02/659 34 100, prípadne 0905 621 454.

Zasadnutie Mestského zastupiteľstva v Stupave sa koná 17. 9. 2015 vo veľkej sále Kultúrneho domu o 9.00 hod.

MESTSKÁ KNIŽNICA RUDA MORICA V STUPAVE

oznamuje svojim čitateľom, že počas letných prázdnin bude otvorená nasledovne:

PONDELOK – PIATOK od 8.00 do 16.00 hod.

STREDA – ZATVORENÁ

Obedňajšia prestávka od 11.30 do 12.30 hod.

Od 3. 8. do 7. 8. 2015 – bude knižnica zatvorená.

Vandalizmus zbytočne oberá mesto Stupava o finančné prostriedky a poškodzuje našu dobrú vizitku. Netolerujte ani vy takéto správanie a v prípade potreby upozornite Mestskú políciu v Stupave:

159

02/ 65 934 100

0905 621 454

(pokračovanie zo str. 1)

Cirkevná matrika zomretých od 18. storočia uvádza viaceré smutné prípady zmrznutia žobrákov a tulákov v Stupave a blízkom okolí. Podľa poznámok príčinou smrti týchto nešťastníkov nebola často len zima, ale aj ich potúženie alkoholom. Do farského chudobinca často privážali aj chorých a vysilených tulákov, niektorí z nich v ňom zakrátko zomreli.

V centre záujmu boli najmä deti

Starostlivosť o chudobných, najmä o deti v zimných mesiacoch, pokračovala aj v 20. storočí. V roku 1911 sa konala dobročinná slávnosť v hostinci „U zlatého leva“ (dnes hostinec Srdiečko). V pestrom programe nechýbali recitácie, humor, spev a hra na hudobných nástrojoch. Zábava „s vynikajúcim jedlom a obsluhou, neochabujúcim nadšením a horlivosťou trvala až do 5. hodiny ráno“. Z čistého výnosu 100 korún bolo poskytnutých 70 korún pre tunajších chudobných, 20 korún židovskému ženskému spolku a 10 korún zemetrasením postihnutému mestu Kecskemét.

V roku 1912 grófka Fanny Károlyi spolu s jej nevestou grófkou Hannou ošatili 36 chudobných stupavských detí „kvalitným zimným oblečením a topánkami“. Ešte štedrejšie boli obe grófky o rok neskôr, vybraným 60 chudobným deťom podarovali „solídne zimné oblečenie s vysokými topánkami“. Okrem týchto darov panstvo venovalo drobné vianočné darčeky a sladkosti 200 deťom zamestnancov veľkostatku. Obuv a zimné oblečenie pre ďalších 21 detí venovala obec Stupava. Pridala sa aj stupavská židovská náboženská obec, ktorá ošatila 9 detí. Židovský podporný spolok rozdelil chudobným palivové drevo, židovský ženský spolok použil takmer celý svoj príjem na podporu a ošetrovanie chudobných a chorých.

Ďalšie dobročinné podujatie zorganizovali v roku 1914 stupavské židovské ochotníčky. V sále hostinca „U Zlatého leva“ odohrali sedem krátkych epizódnych scénok. Výkony niektorých ochotníčok neboli vraj o nič horšie od profesionálnych hercov. Na dobročinné účely bol venovaný čistý výťažok 200 korún.

Dobrovoľné kuchárky v ľudovej škole v Stupave

Žemľa, mlieko a teplé oblečenie

Dobročinné akcie pokračovali aj v novej Československej republike. Ich intenzita sa zvýšila najmä počas hospodárskej krízy v tridsiatych rokoch, keď zostalo veľa živiteľov rodín bez práce. Obec (spolu so štátnou pomocou) sa snažila zmierňovať dosah krízy mliečnymi akciami pre deti, darovaním teplého oblečenia a topánok. Predstavitelia obce Stupava zo základiny pre chudobných nakúpili v decembri 1926 šatstvo a obuv pre 17 chudobných detí. Vianočné nádielky a stravovacie akcie pre deti pokračovali ešte ďalších dvadsať rokov. V roku 1931 venoval obchodník Viktor Geiringer chudobným stupavským deťom flanelovú látku, obec im z nej dala ušiť košele a kúpila aj pančuchy, svetre, čapice a topánky. O tri roky neskôr obec organizovala ďalšiu ošacovaciu akciu pre deti a dospelých za takmer 20 000 Kč. Takzvané mliečne a ošacovacie akcie pokračovali aj v roku 1935, v troch najchladnejších zimných mesiacoch dostávalo 128 chudobných detí denne 2 dl mlieka a žemľu, prípadne krajec chleba. Stravovanie prebiehalo v ľudovej škole, obsluhu zaobstarávali učitelia a učiteľky, teplé oblečenie dostávali deti pred Vianocami. Okrem detí obec pamätala aj na dospelých v núdzi, zo štátnej podpory im zaopatrovala stravu, prípadne aj lieky. Stravovacie a ošacovacie akcie prebiehali každoročne, približne pre stovku chudobných detí, ktorým počas zím hrozila podvýživa. Pomoc neustávala ani počas druhej svetovej vojny, po jej skončení sa sociálna situácia mnohých ešte viac zhoršila. V ľudovej škole bola pre deti zriadená vývarovňa, kde dostávali chudobné deti teplé jedlo.

Podporíme ľudí v núdzi aj dnes?

Napriek tomu, že zachytené dobročinné podujatia sú len zlomkom skutočnosti, je zrejmé, že dobročinnosť má v našom meste hlboké korene. Hlásime sa k nim, vedenie mesta v nich chce pokračovať aj formou projektu nefinančných darov, vyradeného oblečenia, obuvi a iných vecí z domácností.

Milan GREGUŠ

Foto: archív autora

Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava, Mestské zastupiteľstvo Stupava

vyhlasuje

v zmysle uznesenia Mestského zastupiteľstva Stupava zo dňa 18. 06. 2015, uznesenie č. 73/2015 a v súlade s ust. § 18a zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

VOĽBY HLAVNÉHO KONTROLÓRA
Mesta Stupava

Náležitosti prihlášok do volieb hlavného kontrolóra:
- Kvalifikačné predpoklady
  – Minimálne stredoškolské vzdelanie
- Iné predpoklady
  – Trestnoprávna bezúhonnosť

Prihlášky musia byť písomné a musia obsahovať minimálne:
- osobné údaje kandidáta – meno a priezvisko, dátum narodenia, trvalé bydlisko, kontaktný údaj
- profesijný životopis,
- doklad o najvyššom dosiahnutom vzdelaní,
- výpis z registra trestov nie starší ako tri mesiace,
- súhlas so spracovaním osobných údajov podľa zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.

Písomnú prihlášku do volieb spolu s požadovanými dokladmi je potrebné doručiť v uzatvorenej obálke, ktorá musí byť označená menom a priezviskom a textom **„VOĽBY HK NEOTVÁRAŤ“** osobne, alebo poštou na Mestský úrad Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava.

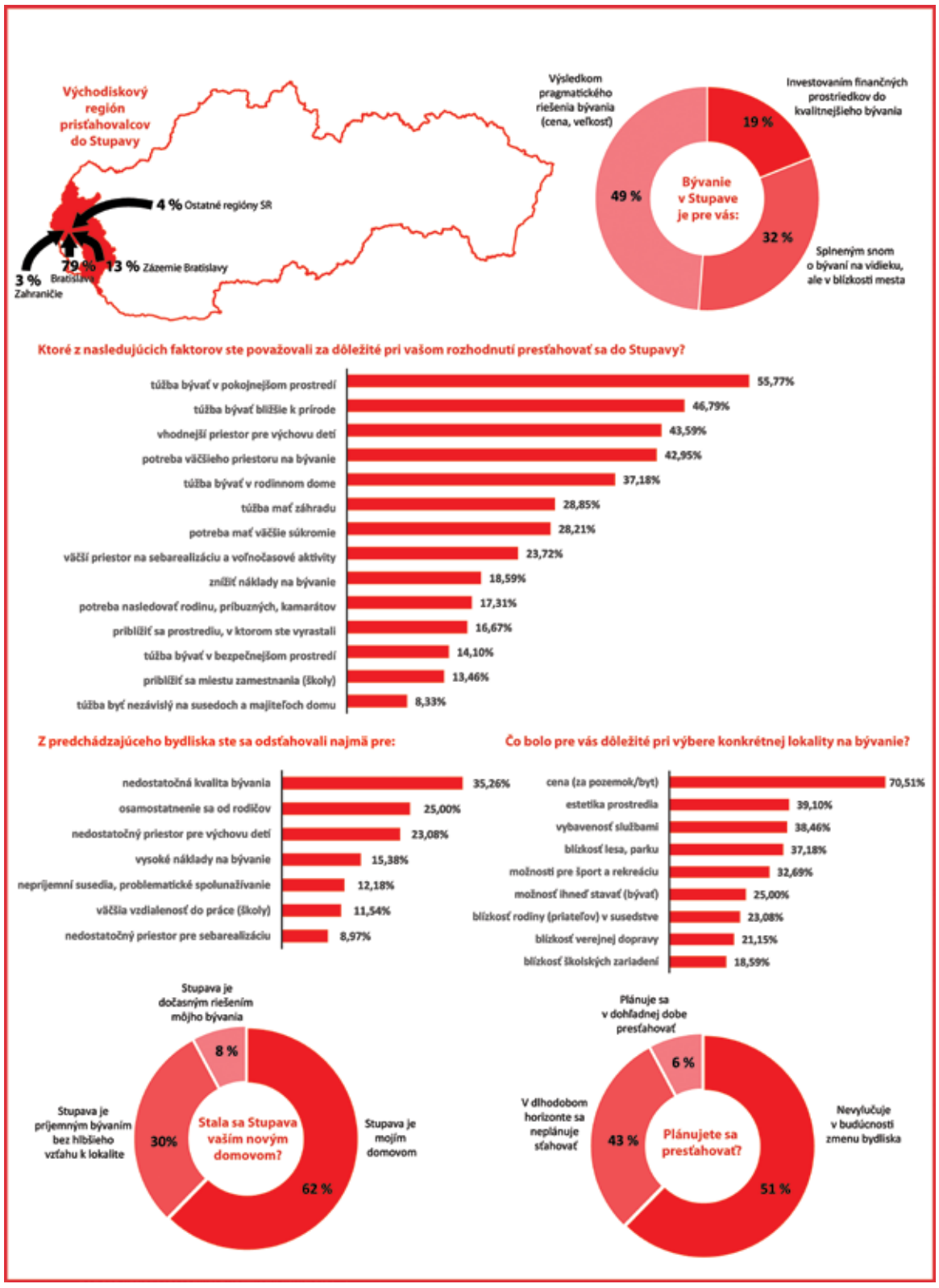
- Rozhodujúcim je dátum doručenia do podateľne Mestského úradu v Stupave.
- Termín doručenia prihlášok do volieb hlavného kontrolóra je do 31. 8. 2015 do 12.00 hodiny do podateľne Mestského úradu Stupava.

Voľba hlavného kontrolóra sa uskutoční na zasadnutí Mestského zastupiteľstva Stupava dňa **17. 9. 2015** tajným hlasovaním.

Kontaktná osoba: Mgr. Zuzana Lovišková, prednostka úradu, tel. č. 60 20 09 13.

V Stupave 22. 7. 2015

Ing., Mgr. art. Roman MAROŠ
primátor mesta

(pokračovanie zo str. 1)

Podľa týchto údajov sa v období 2000 – 2011 prisťahovalo do Stupavy 1 765 obyvateľov, no len 50 % z nich pochádzalo z Bratislavy. Pri pohľade na charakter predchádzajúceho bývania nových obyvateľov Stupavy zisťujeme, že približne 35 % prisťahovalcov už predtým vlastnilo nejakú nehnuteľnosť, 21 % žilo v podnájme a takmer 28 % novousadlíkov podniklo krok k osamostatneniu sa od rodičov. Je zaujímavé, že viac ako 40 % respondentov žilo pred prisťahovaním do Stupavy v panelovom dome.

Práve nedostatočná kvalita bývania bola najfrekventovanejším dôvodom, pre ktorý sa respondenti rozhodli opustiť predchádzajúce bydlisko.

Rozhodnutie o zmene bydliska je významnou udalosťou v živote každého človeka a často je výsledkom viacerých faktorov, ktoré na jednej strane „vytláčajú“ ľudí z pôvodnej lokality (napr. zlá kvalita bývania, hlučné prostredie a pod.), na strane druhej ich „priťahujú“ do novej lokality (pekné prostredie, blízkosť prírody, väčší priestor pre rodinu a pod.). Viac ako túžba bývať v zdravšom a zelenšom vidieckom prostredí je bývanie v Stupave pre väčšinu respondentov predovšetkým vyústením pragmatického riešenia bytovej otázky (49 %) či investovaním finančných prostriedkov do kvalitnejšieho bývania (19 %). Otázky kvality a charakteru prostredia sa dostávajú na rad až následne.

Medzi dôležité faktory, ktoré sa podieľali na rozhodnutí presťahovať sa, respondenti uviedli najmä túžbu bývať v pokojnejšom prostredí (56 %), kde budú mať bližšie k prírode (47 %) a zároveň kde nájdu vhodnejší priestor na výchovu svojich detí (44 %). Dôležitá bola pre nich aj potreba väčšieho priestoru na bývanie (43 %), ideálne v rodinnom dome (37 %) so záhradou (29 %).

Pri rozhodovaní o výbere konkrétnej lokality nového bývania hrá najdôležitejšiu úlohu pomer ceny a veľkosti bývania (71 %). Ďalšie kvality prostredia ako vybavenosť službami, zeleň v okolí či estetika prostredia zohrávajú až druhoradú úlohu. Takýto postoj je síce pochopiteľný, avšak väčší dôraz na kvalitu prostredia nového bývania by nepochybne mohol prispieť k vytváraniu kvalitnejšieho a estetickejšieho prostredia rezidenčných lokalít.

Súčasná snaha investorov o maximalizáciu zisku z každého štvorcového metra pozemku a orientácia kupujúcich len na cenu obytnej plochy k budovaniu kvalitnejšieho prostredia príliš neprispieva.

Pozitívnym zistením z hľadiska dlhodobého vývoja mesta je skutočnosť, že až pre 62 % respondentov je bývanie v Stupave domovom, ktorý hľadali a 43 % respondentov sa v dlhodobom horizonte neplánuje presťahovať. Pre časť prisťahovalcov tak bývanie v Stupave splnilo základné očakávania a ich plán zotrvať v meste je dôležitým signálom.

Avšak až tretina nových obyvateľov Stupavy si doposiaľ nevytvorila pevnejší vzťah k mestu a vyše 51 % respondentov nevylučuje v budúcnosti zmenu bydliska.

Martin ŠVEDA
Mária BIATHOVÁ

INFO PRE VÁS

AUTOBUS VÁS PREPRAVÍ AJ S BICYKLOM

Cyklistika sa vo svete stáva čoraz obľúbenejším športom, tento trend podporuje aj autobusový prepravca Slovak Lines. Od 1. júla 2015 si môžu cestujúci vziať so sebou do prímestského autobusu bicykel. Novinku možno využiť počas víkendu a sviatkov. Na prepravu bicyklov sú vyhradené nízkopodlažné spoje, ktoré sú v cestovných poriadkoch vyznačené piktogramom bicykla. V autobuse môžu cestujúci prepravovať súčasne maximálne dva bicykle, pričom detské kočíky a invalidné vozíky majú prednosť. Za prepravu bicyklov sa platí podľa prevezených kilometrov od 0,13 € do 0,20 €, rovnako ako za prepravu batožiny.

Pripomienky k zmenám

V súčasnosti prebieha príprava podkladov k celoštátnym zmenám cestovných poriadkov, ktoré budú platné od 13. 12. 2015.
Ak máte pripomienky a návrhy k súčasne platnému cestovnému poriadku prímestskej dopravy, ktoré by mali byť prehodnotené v budúcej zmene, zašlite ich do 10. 8. 2015 na **e-mail: jmartinovic@slovaklines.sk.** **(mg)**

DOPRAVA NA NÁMESTÍ SV. TROJICE

Foto: Milan GREGUŠ

Na Námestí sv. Trojice pri prevádzke zmrzliny a občerstvenia vodiči motorových vozidiel nerešpektovali plochu určenú na parkovanie. Stojacie autá na vozovke vytvárali kolízne situácie a blokovali prejazd cestného pruhu vozovky. Po dohode s dopravným inšpektorátom bol vypracovaný projekt organizácie dopravy v tomto úseky cesty a následne schválený príslušným okresným orgánom. Ne ceste v úseku Námestia sv. Trojice pribudlo koncom júla dopravné značenie zákazu zastavenia, obnovená bola poškodená značka parkoviska. Účelom zmien je prispieť k bezpečnosti a plynulosti dopravy v tomto úseku námestia. **(mg)**

1. ročník ZŠ

DOPRAVNÁ VÝCHOVA

V Štátnom vzdelávacom programe je zahrnutá aj dopravná výchova ako prierezová téma. Naši žiaci sa stávajú účastníkmi cestnej premávky ako chodci, korčuliari, kolobežkári, cyklisti i cestujúci v prostriedkoch hromadnej dopravy. Základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách získavajú deti najmä prostredníctvom školy. Úlohou výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke v škole je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke ako chodcov alebo cyklistov.

Naši prváci každoročne absolvujú dopravnú výchovu v rozsahu 6 hodín, a to v teoretickej i praktickej časti. Dopravnú výchovu realizujeme v spolupráci s MŠ na Ružovej ulici, v areáli ktorej sa nachádza aj dopravné ihrisko. Naši žiaci si tam môžu vyskúšať praktické zručnosti chodcov i cyklistov. Deti sa na hodiny dopravnej výchovy veľmi tešia. Tohtoročný cyklus už máme ukončený. Žiaci absolvovali i záverečný test a jazdu zručnosti na kolobežkách a bicykloch a získali svoje prvé vodičské preukazy. Touto cestou by sme sa chceli poďakovať vedeniu MŠ, ktoré nám umožňuje využívať dopravné ihrisko a pani učiteľke Mgr. Olinke Adámek, ktorá trpezlivo a hravou formou zasväcuje žiakov do tajov dopravnej výchovy. Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu.

Mgr. Mária DEMETROVÁ
ZŠ kpt. J. Nálepku

„V svojej práci vidím zmysel aj výsledky“

Slovo charita pochádza z latinčiny a označuje dobročinné akcie na pomoc deťom, chorým, sociálne slabým. O tom, že aj v našom meste žijú ľudia, ktorí majú existenčné problémy, najviac vie Mgr. Soňa Tomeková, referentka sociálnych vecí, zdravotníctva a školstva.

Soňa Tomeková

Kto je iniciátorom charitatívnej akcie v našom meste a kedy ste ju odštartovali? Je to dlhodobý projekt?

Charitatívnych akcií v našom meste sme mali v minulosti už niekoľko, len neboli propagované. Darcovia počas celého roka nosia ku mne do kancelárie na referát sociálnych vecí rôzne veci (oblečenie, obuv, hračky, plienky) a ja ich potom posúvam ďalej rodinám, ktoré to potrebujú, alebo len náhodne prídu na úrad a požiadajú o pomoc.

V minulosti ma oslovila jedna pani učiteľka, že jeden žiak má mladšieho súrodenca, bábätko a že nemajú peniaze na plienky, tak do týždňa sme dostali 12 balíkov plienok od darcov známych i neznámych – prišla som domov a na okne som mala 2 balíky plienok a dodnes neviem od koho.

Terajší nápad, ktorý je zavesený aj na Facebooku, vyšiel z mestského úradu s cieľom väčšej propagácie. Do dnešného dňa sa nazbierala už slušná kopa oblečenia, hračiek a obuvi. Občania môžu stále nosiť svoje „nepotrebné veci“ na mestský úrad v úradných hodinách.

Čo bolo podnetom k poslednej akcii? Bol to nejaký konkrétny prípad?

Nie, nebol to konkrétny prípad, len sa nám osvedčilo, že ľudia majú doma veľa prebytočných vecí, ktoré sú ochotní darovať. A na druhej strane máme v našom meste rodiny, ktorým padne dobre, keď dostanú veci a nemusia ich kupovať.

Ktorým ľuďom je určená charita?

Charita je pre všetkých: rodiny s malými deťmi a so školákmi, pre starších občanov a v neposlednom rade aj pre bezdomovcov, ktorí si chodia pre sezónne oblečenie a obuv.

Odhadom koľko ľudí, prípadne rodín v Stupave žije na pokraji biedy? Je medzi nimi viac rodín s deťmi alebo sú to skôr jednotlivci či seniori?

To je ťažko povedať, my vieme možno o 20 rodinách, ale je ich určite viac, tieto rodiny sa tým nechvália, väčšinou neprídu požiadať o pomoc, lebo sa hanbia a myslia si, že iní tú pomoc potrebujú viac ako oni.

Jednotlivci sú väčšinou bezdomovci, ktorých všetci poznáme. Okrem toho, že im dávame oblečenie, zapájame ich do brigád zameraných na čistenie nášho mesta.

So seniormi je to ťažko, lebo väčšinou, keď už sú v horšom stave, sú doma a nie vždy nám dajú vedieť, že potrebujú pomoc. Za minulý a tento rok sme mali sme 4 prípady, keď bolo treba pomôcť, lebo zostali doma sami a nevedeli si zabezpečiť každodenné potreby.

Ako by ste argumentovali, aby ste ich presvedčili, že dobročinnosť je opodstatnená?

Ja si myslím, že kto má záujem pomôcť, tak pomáha. Všetci vieme, že charita je potrebná. Priznajme si, že žijeme vo veľkých prebytkoch a ani si to neuvedomujeme. A na druhej strane sú ľudia, a žijú medzi nami, ktorí nielenže si nemajú čo poriadne obliecť, ale častokrát im nezostane na stravu a lieky.

Brigáda v areáli železničnej stanice – Soňa v teréne

Čo týmto ľuďom najviac chýba?

V prvom rade záujem okolia a viacej ľudskosti.

A z tých praktických vecí sú to najčastejšie bežné sezónne oblečenie, ale aj potraviny, pre deti, školské tašky a podobne.

Žijeme v oblasti, kde si človek dokáže nájsť prácu, keď chce. Nepodporuje dobročinnosť u niektorých to, že sa začnú spoliehať na druhých a nesnažia sa zmeniť svoju situáciu?

To je ťažko povedať, napríklad pri bezdomovcoch je to tak, že napríklad nedávno boli upratovať dvor na mestskom úrade a hneď si vzali aj oblečenie – tričká, šortky, čiže dostali tie veci za prácu.

Rodiny s deťmi – to sa posudzuje prípad od prípadu, máme viacdetnú rodinu, kde mama je na materskej dovolenke, čiže nemôže pracovať a otec sa o rodinu nestará. A takýchto rodín je viac.

Mnohí ľudia odmietajú zapájať sa do charitatívnych akcií, pretože sú presvedčení, že o sociálne slabších by sa mal postarať štát prostredníctvom dobre nastaveného sociálneho systému. Ako ich presvedčiť, že to tak nie je?

Ja sa nevrátila späť do školy, odpoviem, že nie, učila som veľmi rada, prežila som pekných 5 rokov v škole, ale teraz som si našla svoje vysnívané povolanie, ktoré má baví a aj napĺňa.

Vidím zmysel vo svojej práci a vidím aj výsledky. No nie vždy sa výsledky dostavia hneď a niekedy neprídu vôbec.

Určite vediete k dobročinnosti aj svoje deti. Máte nejaký všeobecný recept na to, ako by sa mohli zapojiť do charity a pomôcť napríklad sociálne slabším spolužiakom či kamarátom?

Ja si myslím, že je dôležité odmalička viesť deti k tomu aby sa podelili, aby pomáhali druhým a hlavne, aby boli milí na druhých. Samozrejme záleží aj od povahy dieťaťa. Aj deti môžu vykonávať charitu, napr. v škole sa rozdelia s desiatou alebo dajú spolužiakovi svoje pero, lebo on nemá a ja ich mám päť. Alebo môžu upozorniť doma rodičov, že si všimli, že ich spolužiak nemá pekné oblečenie alebo iné veci a potom to možno povedať nám a my pomôžeme. Veľa krát nás upozornia učiteľky v škole, za čo sme im vďační. Keď sa napríklad u nás doma rozprávame o bezdomovcoch, že nemajú kam ísť, tak mi deti povedia: „Mami, ale k nám ich nedovedieš, že?!“ ☺

Pre niekoho môže byť ponižujúce, a to napriek zlej finančnej situácii, aby od iných prijal peniaze alebo veci. Ako to riešite?

No toto je ten problém, že je ťažko pomáhať, keď nevieme komu. Veľa krát upozornia pani učiteľky zo školy a škôlky na takéto rodiny a potom ich oslovím ja, navštívim ich a potom už spolupráca ide.

Keď niečo chcem darovať, dozviem sa, kto môj dar dostal?

Väčšinou je darovanie anonymné, napríklad bola zbierka na školu v prírode pre dieťa a nemenovala som ho a darcovia sa ani nepýtali. Ale napríklad keď rodina potrebuje písací stôl alebo koberec, chladničku, tak vtedy darcovia spoznajú obdarovaného, lebo im tieto veci doručujú priamo domov. A stáva sa, že potom sú naďalej v kontakte a pomoc pokračuje.

Ako hodnotíte doterajšiu zbierku? Čo všetko sa vyzbieralo a komu boli veci rozdelené?

Akcia stále trvá, 5. septembra bude burza v budove Kultúrneho domu v Stupave, kde si môžu ľudia v núdzi prísť vziať zadarmo, čo potrebujú. (Takéto burzy organizované komisiou sociálnych vecí už fungujú niekoľko rokov.) Priebežne sa už nejaké veci rozdali – školské tašky, pánske oblečenie a ostatné pôjdu na spomínanú burzu. Na záver chcem poďakovať všetkým, ktorí sa zapojili a podelili sa o svoje veci s núdznymi a tiež tým, ktorí mi pomáhajú a podporujú ma v mojej práci – rodina, kamarátky a samozrejme mestský úrad, ktorý ma podporuje v mojej sociálnej práci.

ĎAKUJEM!

Vaše darované veci môžete odovzdávať na Mestskom úrade v Stupave. Darujeme ich tým, ktorí túto pomoc skutočne potrebujú. ĎAKUJEME.
Kontakt: Mgr. Soňa Tomeková, Mestský úrad Stupava, Hlavná 1/24, tel.: 02/ 60 20 09 32, e-mail: socialne@stupava.sk, www.stupava.sk, FB: www.facebook.com/stupava.sk

Foto: archív

Za rozhovor ďakuje
Daša ČEJKOVÁ
Foto: Milan GREGUŠ

STUPAVČAN Stupavčanovi

Pod logom **STUPAVSKÉ SRDCE** Vás budeme aj na stránkach našich novín informovať o charitatívnych zbierkach a podujatiach, organizovaných na pomoc našim sociálne slabším občanom. Dozviete sa nielen o tom, aké dary a koľko sa ich vyzbieralo, ale aj o tom, aký je ďalší osud týchto vecí či finančných príspevkov. **Charitatívne zbierky** a podujatia sa organizujú pod záštitou Mestského úradu v Stupave a pod dohľadom pani Sone Tomekovej z Referátu sociálnych vecí, zdravotníctva a školstva. Ďakujeme všetkým Stupavčanom, ktorí majú srdce na pravom mieste.

Stupavské SRDCE

DARUJTE SVOJE VECI POMÔŽETE TÝM, KTORÝM CHÝBAJÚ

Aj v našom meste žijú ľudia, ktorí každodenne zápasia s veľkými existenčnými problémami. Ich situáciu pomôže zlepšiť aj nefinančný dar, postačí sa podeliť o nepotrebné vyradené veci, ktoré sa nájdu v každej domácnosti – šatstvo, obuv, hygienické a čistiace potreby, posteľná bielizeň, kuchynský riad a podobne.

Charitatívny projekt nepeňažnej pomoci odštartovalo mesto Stupava **13. júla 2015**. Propagácia projektu na sociálnej sieti Facebook sa stretla so záujmom Stupavčanov. V prvých dvoch týždňoch sme dostali od darcov päť plných škatúľ s vyradeným šatstvom a obuvou. Pomôcť môže každý, nepotrebné veci môžete odovzdať pani Mgr. Soni Tomekovej, pracovníčke Referátu sociálnych vecí, zdravotníctva a školstva. Darujeme ich tým, ktorí túto pomoc skutočne potrebujú.

Kontakt: Mestský úrad Stupava, Hlavná 1/24, tel.: 02/60 20 09 32, e-mail: sona.tomekova@stupava.sk.

SRDCE PRE ŠKOLÁKOV

September je síce ešte ďaleko, ale mnohí už teraz myslia na to, že by sa ich školákovi zišla nová školská taška, peračník či sada fixiek. Ako vieme, aj v našom meste žijú rodiny, ktoré si nemôžu dovoliť takéto nákupy, lebo im peniaze ledva vystačia na jedlo a bývanie. Preto sa obraciame na všetkých, ktorí by chceli pomôcť a zapojiť sa do zbierky.

Školské tašky, perá, vrecúška na úbor, pravítka, obaly na zošity, peračníky, ceruzky, farbičky a iné školské pomôcky môžete až do 30. augusta 2015 doniesť na Mestský úrad v Stupave, kde ich každý deň počas úradných hodín vo svojej kancelárii prevezme pani Soňa Tomeková. Školské pomôcky a tašky nemusia byť úplne nové, musia však byť funkčné a čisté. Zbierkou nielenže pomôžete tým, ktorí to najviac potrebujú, ale zároveň dáte druhú šancu veciam, ktoré ešte môžu potešiť iných. Ďakujeme, že vám osud iných nie je ľahostajný.

CHARITATÍVNA DRAŽBA OBRAZU

Počas pilotného podujatia Stupavské trhy vytvorila výtvarníčka Zuzana Medzay enkaustickou technikou nanášania horúcich pigmentovaných voskov nevšedný a umelecky hodnotný obraz. Vzniklo sugestívne dielo, ktoré Zuzana Medzay nazvala **„Významné okamihy života“** a venovala mestu Stupava na dobročinné ciele. Obraz s rozmermi 100x100 cm bol do konca júla vystavený v priestoroch predajne Srdiečkovo na Hlavnej ulici č. 27 v Stupave (pasáž Avana). Záujemcovia si tu mohli dielo nielen pozrieť, ale aj registrovať svoje ponuky na jeho kúpu. Vyvolávacia cena bola 250 eur, poslednou ponukou do dňa uzávierky novín bolo 320 eur. Dražba sa koná pod záštitou primátora mesta Stupava, za vydraženú sumu bude nakúpená posteľná bielizeň a ďalšie potrebné veci pre klientov Domova sociálnych služieb v Stupave. Vydražením obrazu získa záujemca zaujímavé umelecké dielo a zároveň pomôže tým, ktorí pomoc potrebujú. O výsledku charitatívnej dražby vás budeme informovať v budúcom vydaní Stupavských novín.

SINCE 1993
KOLIESKO
PREDAJ A SERVIS BICYKLOV

Hlavná 40, Stupava
0903 743 881
www.koliesko.eu
i 201508001

Kto ničí krušpán?

Krušpán patrí desaťročia k bežne pestovaným kríkom v záhradách, parkoch a často aj na cintorínoch. Bez krušpánového „pierka“ si už hádam ani nevieme predstaviť oblečenie svadobčanov. Je možné, že časom si budeme musieť zvyknúť, že krušpánu bude čoraz menej, takže na ozdobu zostane najmä rozmarín.

Dôvodom, prečo kríky krušpánu hynú, je ázijská vijačka krušpánová *(Cydalima perspectalis)*. Húsenice tohto motýľa sa vo svojej domovine živia okrem rôznych druhov krušpánu aj viacerými druhmi cezmín a bršlenov. Biológovia sa preto právom obávajú, že časom táto potvorka objaví aj naše domáce druhy týchto rastlín a začne ich vo veľkom likvidovať. Isté náznaky tejto pohromy pre rastliny už existujú.

Húsenice a motýľ

Vijačka krušpánová je motýľ pekný a elegantný, ale okrem prírodovedcov to ocení asi málokto. Húsenice vijačky majú nevídaný apetít, keďže v priebehu niekoľkých dní dokážu skonzumovať listy na celej rastline. Takto napadnutý krušpán, ak nemá ideálne rastové podmienky, sa už väčšinou nespamätá a hynie. Napadnuté krušpány môžete vidieť napríklad v Kaštielskom parku – okrem húseníc tu pravdepodobne naďabíte aj na imága, teda dospelé motýle. Húseniciam neprekáža ani to, že lístky krušpánu sú jedovaté. Majú vyvinutý špeciálny chemický mechanizmus, pomocou ktorého jed dokážu zneškodniť. V sieti jemných pavučinových vláken (zámotkoch) dokáže prežívať aj niekoľko generácií húseníc po sebe.

Pôvod a šírenie

Domovinou tohto motýľa je východná Ázia, teda Čína, India, Kórea, východná časť Ruska a Japonsko. V Európe sa vijačka krušpánová po prvý raz objavila v roku 2006.

Bolo to v južnom Nemecku, kam sa dostala pravdepodobne s importom krušpánových semenáčikov z Ázie. Odtiaľto sa pomerne rýchlo (už v roku 2011) cez Rakúsko prepravila aj na Slovensko. Zatiaľ sa jej výskyt u nás sústreďuje do okolia Bratislavy, ale je takmer isté, že jej inváziu bude pokračovať aj do iných častí republiky. Zatiaľ sa zdá, že motýľ je dostatočne otužilý na to, aby prežil naše zimy. V strednej Európe dokáže vijačka v dobrých podmienkach vyprodukovať až 2-3 generácie následníkov, čo znamená, že húsenice s chuťou likvidujú rastliny po väčšinu ich vegetačného obdobia.

Boj proti nepriateľom

Krušpán má smolu, pretože okrem vijačky má aj iných nepriateľov, ktorí ho dokážu oslabiť či dokonca zahubiť. Medzi najznámejšie patria méra krušpánová či byľomor krušpánový. V súčasnosti sú proti vijačke účinné, bohužiaľ, len chemické postreky. Najšetrnejším je pravdepodobne selektívny prípravok Dimilin 48 SC, ktorý usmrcuje húsenice ako požerový jed. Funguje tak, že narušuje tvorbu chitínu, takže húsenice počas zvliekania hynú. Prípravok nie je systémový, tzn., že nepreniká do rastlinných pletív, nepôsobí na vošky, roztoče a čo je dôležité, ani na predátorov hmyzu (napr. na bystruškovité chrobáky). Účinné sú napr. aj insekticídy Karate Zeon 5 CS a Steward. Dôležité je postreky aplikovať okamžite, keď sa objavia škodce. Priveľmi napadnutý krušpán je už totiž natoľko oslabený, že jeho uhynutiu sa nedá zabrániť.

Tomáš ČEJKA
Foto: autor

Zájazd na susednú Moravu

Miestna skupina Červeného kríža I. v Stupave zorganizovala zájazd na Moravu, jeho účastníci navštívili 20. júna 2015 zámok Telč a mesto Třebíč.

Foto: archív

Ráno o 6.30 hod. sme nasadli do autobusu a vydali sa na výlet. Pani Zuzana Havranová privítala 51 účastníkov a informovala ich o cieľoch zájazdu. Po príchode do mesta Telč sme navštívili zámok, v dvoch skupinách sme si prezreli klenoty a históriu našich predkov. Dozvedeli sme sa, že na zámku sa filmovala známa rozprávka Pyšná princezná. Zámok a jeho okolie priťahuje filmárov dodnes, krásne jazerá v okolí zámku si vybrali filmári aj na filmovanie novšej rozprávky Princezna ze mlejna. Prehliadka zámku bola veľmi pútavá, po nej sme si prezreli krásne námestie so starobylými domami, morový stĺp a navštívili sme aj miestny jarmok.

Po prehliadke nás čakal objednaný obed, po ňom sme sa presunuli do mesta Třebíč, v ktorom je tiež zámok, ale aj kláštor s kostolom. Dozvedeli sme sa, že ho postavili mnísi za tri roky a zasvätili ho svätému Benediktovi.

Nakoniec sme si prezreli synagógu a židovské domy. Bolo čo pozerať, čas utekal a my sme sa vybrali späť na Slovensko. Zájazd bol zaujímavý a myslím, že sa všetkým účastníkom páčil. Ďakujeme členom MS ČK I. za prežitie krásneho dňa, už sa tešíme na ďalšie podujatie pre našich členov.

V septembri organizujeme Pochod za zdravím na Červený domček. Teším sa na hojnú účasť, termín spresním v nasledujúcom vydaní Stupavských novín. Za vašu účasť ďakuje Výbor MS ČK I. a jeho predsedníčka Oľga Filípková.

Oľga FILÍPKOVÁ

Foto: archív ML

Chute ostrova Zakynthos hodnotili aj majstri kuchári zo Stupavy

V dňoch 26. - 28. júna 2015 sa konalo na gréckom ostrove Zakynthos najväčšie gastronomické podujatie, ktoré organizovali popredné grécke kuchárske organizácie. Na podujatí sa zúčastnili aj stupavskí majstri kuchári Miloš Lachkovič a Pavlína Lachkovičová. Cieľom tohto podujatia bolo udeľovanie známky kvality domácim produktom – syrom, vínam, pivám a jedlám podávaným v hoteloch a reštauráciách. Miloš a Pavlína Lachkovičovci na ostrove navštívili vyše 12 tradičných reštaurácií a 4 hotely, kde ochutnávali domáce jedlá, vína, domáce pivo a syry. Zástupcovia zo Slovenska po prvý raz hodnotili domáce produkty ostrova Zakynthos, medzi ktoré patrí aj víno z najznámejšieho vinárstva Callinico Wines a syry značky Neon. Vinárstvo Callinico pri príležitosti 50. výročia založenia firmy usporiadalo slávnostný galavečer, na ktorom varili ukážkové jedlá najznámejší kuchári z Grécka a Turecka. Slovensko reprezentovali svojím kuchárskym umením Stupavčania Pavlína a Miloš Lachkovičovci. **(mg)**

POĎAKOVANIE DARCOM KRVI

Miestna organizácia Slovenského červeného kríža I. v Stupave vyzvala dobrovoľníkov na darovanie krvi, krvnej skupiny B, pre onkologicky chorého Stupavčana. Výzva sa stretla s dobrým ohlasom, jej rozšíreniu pomáhali fanúšikovia oficiálnej stránky mesta na Facebooku početným zdieľaním. Mimoriadny odber krvi sa konal v piatok 17. júla, na výzvu šírenú v miestnom rozhlase a na sociálnej sieti zareagovalo 12 darcov, ktorí navštívili pracovisko transfúznej služby. Darcom ďakujeme za ich vysoko humánny čin a vzácny dar.

Prázdninové obdobie je nielen časom oddychu a zábavy, ale aj obdobím zvýšeného rizika úrazov. Počas letných dovolenkových mesiacov klesá počet darcov krvi a tým aj zásoba krvných konzerv. MO SČK v Stupave vyzýva skúsených darcov aj prvodarcov na darovanie krvi počas letných prázdnin.

Tento jednoduchý úkon trvá maximálne 15 minút, viac info nájdete na: http://www.ntssr.sk.

(mg)

August v príslovia ch a pranostikách

Letné obdobie v auguste prechádza do svojej druhej polovice. Koncom mesiaca sa už citeľne ochladzuje, kráti sa deň a vyskytujú sa častejšie búrky. Pozorovaný jav odzrkadľuje príslovie august k zime hľadí a rád vodu cedí.

V prvej polovici augusta už mali gazdovia obilie nielen pozvážané do stodôl, ale aj vymlátené. Spočiatku túto namáhavú prácu robili naši predkovia ručne cepmi v stodolách, od konca 19. storočia už používali parné, neskôr benzínové strojné mláťačky. Jeden vzácny exemplár strojnej mláťačky vystavil Mástsky potravinový spolok vo dvore Mestskej knižnice Ruda Morica.

V auguste dozrievajú skoré jablká a slivky, neskoré odrody broskýň, marhúľ, egrešov a ríbezlí. Zužitkovalo sa všetko. Pekne dozreté plody sa zavárali, prípadne sa z nich pripravovali kompóty. Z prezretých plodov sa varil chutný lekvár, opadané ovocie so začínajúcim kvasením sa zbieralo a nosilo do pálenice na vypálenie.

Lekvár krájali nožom

Koncom augusta dozrievali aj skoré slivky, z ktorých sa tradične varil lekvár. Slivky bolo treba poumývať a odkôstkovať, potom sa slivková zmes varila v kotlíkoch. Do lekváru sa nepridával cukor ani žiadne prísady. Varenie bolo pomerne náročnou prácou. Lekvár bolo potrebné neustále miešať, aby neprihorel, šikovnejší gazdovia si preto ku kotlíkom vyrábali dômyselné miešadlo. Vidno ho aj na fotografii Jozefa Murániho z roku 1958, na ktorej zachytil varenie lekváru v susednej Borinke. Miešanie a varenie na stálom a miernom ohni trvalo aj 10 hodín. Prikladanie dreva pod oheň a miešanie lekváru sa neraz skončilo v neskorých nočných hodinách, ba niekedy aj na svitaní. Táto práca bola aj malou „spoločenskou“ udalosťou. Lekvár varili gazdiné často spoločne, pri varení sa rodiny a známi navštevovali, ochutnávali lekvár a rozprávali sa. Hustý lekvár po uvarení vyklopili do hlinených nádob, kde vychladol a stuhol. Odkrajovali sa z neho kocky, ktoré sa v prípade potreby riedili vodou.

Nebezpečné búrky

Na časté augustové dažde a búrky upozorňuje príslovie *dážď, ktorý v auguste doobeda prší, skorej, ako obed minie, sa usuší.* Okrem neškodných krátkych dažďov sa v auguste objavujú aj poriadne búrky sprevádzané nebezpečnými bleskami. Dali sa vraj odhadnúť podľa rannej rosy: *ak v auguste nieto rosy, môžeme búrku očakávať.* Prípadne: *v auguste veľké rosy zvestujú pekné časy.* Letné búrky mali neraz aj nešťastný a tragický koniec, 23. augusta 1911 zasiahol blesk strechu stupavského kostola nad presbytériom, následkom čoho zhorela celá strecha. O tri roky neskôr, 6. augusta, zabil blesk len 27-ročného mladého muža z Mástu.

K mocným ochrancom, ku ktorým sa pri zapálenej sviečke počas búrok ľudia modlili, bola aj Panna Mária. Veriaci si 15. augusta uctievajú sviatok Nanebovzatia Panny Márie, v tomto čase putovali početné procesie do neďalekej pútnickej Marianky. K tomuto sviatku sa viaže viacero prísloví a pranostík. Záhorskí pestovatelia kapusty si všimli, že v polovici augusta sa začína na kapuste tvoriť hlávka, hovorievali: *Panenky Márie Nanebevzetí hlávka do kapusty letí.* Budúcu úrodu zemiakov veští pranostika: *Ak prší na Nanebovzatie Panny Márie, kazia sa zemiaky.* Rovnako početné sú aj príslovia a pranostiky ku sviatku sv. Vavrinca (10. 8.). Týkajú sa napríklad úrody a vplyvu dažďov na jej kvalitu: *na svätého Vavrinca zemiaky do hrnca; ked Vavrinec naští do vody, oharky budú horké.* V auguste dozrievajú aj technické plodiny pestované na Záhorí – ľan a konope, z ktorých sa vyrábali ľanové plátna a konopné povrazy. Zo semien sa lisoval olej, ktorý sa používal počas pôstov aj na varenie, v pôstnom období nahrádzal zakázané živočíšne tuky. To však neplatilo v čase hodov, vtedy sa jedlo do sýtosti. Veď po sýtych hostinách sa zvyklo hovoriť *najedel sa jak sedlák na hody.*

Na hody sa tešili všetci

Hody označujú tradičnú slávnosť spojenú s hostinou na počesť vysviacky kostola alebo na deň sviatku jeho patróna. Stupavský farský kostol je zasvätený sv. Štefanovi, prvému uhorskému kráľovi. Po poslednej barokovej prestavbe bol stupavský farský kostol slávnostne vysvätený 23. augusta 1767 biskupom Jurajom Klimom. V minulosti sa hody v Stupave tradične slávili 20. augusta na sviatok sv. Štefana. Reforma liturgického kalendára v roku 1969 zredukovala a čiastočne aj upravila sviatky svätcov, sviatok sv. Štefana sa začal sláviť 16. augusta. Hody v Stupave teda už po novom slávime v nedeľu, ktorá je najbližšie k tomuto dátumu. Hodová slávnosť má viacero častí: cirkevnú, svetskú, rodinnú aj obecnú. Neodmysliteľnou súčasťou bol aj jarmok, doobedie ľudia trávili v kostole, poobede sa konali hostiny a zábavy. Na hody sa zvykli domov vracať odsťahovaní členovia rodín a vzájomne sa navštevovať.

Text a foto: Milan GREGUŠ

STALO SA...

August

4. augusta 1854 zomrel v Stupave džbánkar Ján Kostka, zakladateľ džbánkarskej tradície rodiny Kostkovcov. Narodil sa 13. mája 1796.

8. augusta 1879 sa narodil Ján Arpáši, stupavský maliar, samouk. Často maľoval výjavy so Stupavy a z blízkeho okolia. Zomrel 27. septembra 1953, pochovaný je na starom cintoríne v Stupave.

10. augusta 1832 sa v Námestove narodil kňaz Martin Veselovský. Po vysviacke pôsobil na kaplánskom mieste v Stupave. Ako stupavský kaplán podpísal v roku 1857 žiadosť o založenie Spolku sv. Vojtecha spolu s Andrejom Radlinským a ďalšími významnými slovenskými katolíckymi národovcami. Martin Veselovský bol aj zakladajúcim členom Matice slovenskej a podporovateľom patronátneho gymnázia v Kláštore pod Znievom. Zomrel 12. februára 1870 v Šišove.

11. augusta 2006 zomrel jazykovedec prof. PhDr. Ján Horecký, DrSc., Dr. h. c. Narodil sa v Stupave 8. januára 1920. Pochovaný je na starom cintoríne v Stupave.

18. augusta 1830 sa v Trnave narodil Ľudovít Nagy, dlhoročný stupavský richtár. Zomrel 30. januára 1908, pochovaný je na starom cintoríne v Stupave.

20. augusta 1948 zahrali stupavskí ochotníci v kine na Zemanskom divadelnú hru Nevesta messinská od Fridricha Schillera.

23. augusta 1911 udrel blesk do strechy nad presbytériom stupavského Kostola sv. Štefana. Požiar zachvátil a zničil celú strechu. Ešte v tom istom roku bol zhotovený nový krov s krytinou.

28. augusta 1548 napísal na hrade Pajštún provízor Mikuláš Jajcay list, v ktorom žiada bratislavského richtára Blažeja Behaima, aby vyslal dvoch vierohodných odborníkov na posúdenie pri predaji hradu.

30. augusta 1967 zomrel v Horných Orešanoch kňaz Emil Pribyl. V rokoch 1955 – 1959 stupavský farár, farníkmi mimoriadne obľúbený. Narodil sa 6. januára 1923 v Kuklove. Pochovaný je v Horných Orešanoch.

30. augusta 1973 bolo v parku otvorené stupavské kúpalisko pre verejnosť. Prvými návštevníkmi boli žiaci základnej školy. **(mg)**

Ulice a námestia Stupavy a Mástu

(6. časť)

Budovateľská ulica

Pomenovanie ulice napovedá o období jej vzniku. Vznikla začiatkom „budovateľských“ päťdesiatych rokov minulého storočia zástavbou bytových domov pre zamestnancov Stupavskej cementárne. V roku 1951 boli odovzdané do užívania tri šesťbytové domy na začiatku ulice a slobodáreň s kapacitou 54 miest. Neskôr pribudli v susedstve slobodárne ďalšie dva bytové domy s desiatimi bytovými jednotkami. Koncom roku 1959 odovzdali do užívania ďalší bytový dom s predajňou potravín na prízemí, o rok neskôr vedľa neho pribudol samostatný 6-izbový obytný dom.

Potraviny na rohu obytného domu fungujú dodnes a vďaka svojej výhodnej polohe sú obľúbeným miestom nákupov ľudí bývajúcich v širšom okolí. Predajňa má dve prvenstvá. Je historicky prvou samoobslužnou predajňou v našom meste a je v prevádzke nepretržite 55 rokov. Jej prvým vedúcim bol pán Hlavatý, ktorý predtým pracoval v obchode Budúcnosť na rohu Marcheggskej a Záhradnej ulice. Pamätníci si určite spomenú aj na pána Grambličku, ktorý spolu s manželkou rozvážal po Stupave chlieb a pečivo. „Zásobovanie“ sa dialo hádzaním chlebov z korby nákladného auta z rúk do rúk, vždy po dva pecne obrátené plochými stranami k sebe. Do ľudskej reťaze sa neraz okrem predavačiek zapojili aj ľudia čakajúci v rade na práve privezený ešte teplý a voňavý chlieb.

Zástavbu celej ulice doplnili dva posledné panelové domy na jej južnom konci. Posledný obytný dom na Budovateľskej ulici postavila v roku 1999 firma Sibamac. Dom má päť poschodí, sedlovú strechu, garáže a obchodné priestory na prízemí. Výstavbou domu zanikol úzky betónový mostík ponad potok, ktorým si Stupavčania skracovali cestu z Kúpeľnej ulice do spomínaných potravín. Budovateľská ulica končila pri areáli Závodu inžinierskej a priemyselnej prefabrikácie (ZIPP), ktorú Stupavčania nazývali jednoduchším názvom – blokáreň. Zriadená bola v roku 1964, vyrábali sa v nej stavebné prefabrikáty, napríklad stropné železobetónové panely a predpäté stropné panely. Firma ZIPP v Stupave po roku 2000 zanikla a v jej areáli vyrástli obytné domy, prvá etapa bola skolaudovaná v marci 2009. Pamiatka na prevádzku výroby stavebných panelov zostala už len v názve developerského projektu – Zipava. Z dnešného pohľadu je Budovateľská ulica riešená veľkoryso. Medzi domami je 20 metrov široký priestor s dostatkom zelene. Udržiavané predzáhradky z oboch strán obytných domov svedčia o prikladnej starostlivosti obyvateľov o estetický vzhľad ulice.

Cementárenská ulica

Cementárenská ulica bola v minulosti bezmennou cestou, ktorá viedla naprieč riedkym agátovým lesom. Pozemky patrili majiteľovi stupavského veľkostatku grófovi Ľudovítovi Károlyimu. Význam cesty stúpal pri výstavbe Stupavskej cementárne koncom dvadsiatych rokov minulého storočia. Na jej južnom okraji, na rohu dnešnej Lipovej a Cementárenskej ulice, bolo v roku 1932 vybudované futbalové a tenisové ihrisko. V tom čase vzniklo aj prvé pomenovanie terajšej Cementárenskej ulice. V zápisniciach obecného zastupiteľstva sa v roku 1932 uvádza ako Športová ulica. V stručných zápisoch sa ďalej spomína, že ulica bola pre zlý stav splanírovaná a gróf Károlyi dal na nej vysadiť stromy, za čo mu navrhoval člen obecnej rady MUDr. Zimprich vysloviť oficiálnu vďaku. Po výstavbe nového futbalového štadióna v areáli stupavského parku v rokoch 1948 - 1950 klesal záujem o údržbu a prevádzku starého ihriska. Jeho plocha bola začiatkom šesťdesiatych rokov 20. storočia rozparcelovaná na stavebné pozemky.

Po druhej svetovej vojne bola Stupavská cementáreň rozšírená, objem vyrobeného cementu stúpal. Začiatkom päťdesiatych rokov sa vo väčšom množstve na distribúciu cementu využívala aj nákladná automobilová doprava. Pre tento účel bola vybudovaná pevná betónová cesta na trase ulíc Marcheggská, Záhradná a Cementárska. Privádzala nákladné autá z Hlavnej ulice najkratšou trasou do cementárne. Jej kvalitu preveril čas, slúži takmer v pôvodnom stave dodnes. Svojím vzhľadom sa nápadne odlišuje od iných, pretože nemá asfaltový povrch. Táto vizuálna odlišnosť môže pomôcť v orientácii aj dnešným šoférom, betónová cesta ich spoľahlivo dovedie do areálu bývalej cementárne.

Na Cementárenskej ulici stával v minulosti dlhý rad nákladných áut, šoféri si krátili čakanie v rade fajčením cigariet. Kúpiť si ich mohli rovno na ulici, priamo v okne rodinného domu. Stačilo zaklopať na okno pani Babjakovej, ktorá mala na predaj cigariet riadne povolenie. V trafike „cez okno“ predávala tri desaťročia, starší pamätníci si určite na ňu spomenú.

Milan GREGUŠ

Foto: archív autora

NAPÍSALI O NÁS

Pressburger Zeitung, 30. 8. 1816

Uhorsko. Stupava v Prešporskej župe. 23. august bol najšťastnejším dňom pre židovskú obec v Stupave. V tento deň vysokourodzený a vznešený zemepán, župan Prešporskej župy gróf Leopold Pálffy, navštívil so svojou urodzenou rodinou tunajšiu synagógu. Pri vchode ho očakával miestny a obvodný vrchný rabín spoločne s predstaviteľmi obce a so sudcom S. Löwensteinom, ktorý vyslovil v poníženosti celého spoločenstva srdečné blahoželanie vrchnému županstvu a seniorátu panstva. Pri vstupe do synagógy predčítal vrchný rabín jednu zvláštnu modlitbu za stále blaho milostivého patróna a jeho urodzenej rodiny, ktoré početné zhromaždenie obce uzavrelo hlasitým amen. Vznešený gróf si s blahosklonnou dobrotou nechal vysvetliť všetky hebrejské zvyky. Preklad

Milan KUBÍČEK

VIETE, ŽE...?

- ✓ V Stupave pôsobilo v 17. – 19. storočí osem cechov: cech kováčov, ševcov, tkáčov, hrnčiarov, mlynárov, židovských kramárov, kolárov a čižmárov.
- ✓ V roku 1924 bola založená konzerváreň.
- ✓ 15. augusta 1947 sa v Stupave odohral prvý hádzanársky turnaj (česká hádzaná, 7 hráčov). Stupavské družstvo porazilo Sokol Suchohrad 15:8.
- ✓ V roku 1920 mala Stupava len 7 telefónnych staníc.
- ✓ Historický stupavský pranier z roku 1766 bol dvakrát reštaurovaný (1981, 2007)

(mg)

Letná stanovačka

Prázdninovať sa dá aj lacno a bez vyčerpávajúceho cestovania. K dobrodružným zážitkom vám bude stačiť stan, spací vak, karimatka a kotlík, kde si uvaríte nefalšovaný zálesácky guláš.

Základom dobrej stanovačky je vhodný stan – keď sa v ňom chcete dobre vyspať, na jednu osobu počítajte s priestorom minimálne 60 cm na šírku. Aby vám z provizórnej izby netrčali nohy, k výške postavy pripočítate aspoň 20 cm. Letné horúčavy síce prajú kúpaniu, v noci však lepšie padne osviežujúci chlad, preto by váš dočasný prístrešok mal mať aspoň dva vetracie otvory. Ďalším dôležitým vybavením je karimatka, pre náročnejších nafukovacia. A aby vám neťahalo na chrbát, hodí sa aj spací vak. Do batoha prihoďte ešte čelovú baterku, prípravok odpudzujúci hmyz a nezabudnite na tepláky, ktoré sú univerzálnym a najpohodlnejším oblečením.

Pri výbere vhodného miesta, kde rozložíte stan, možno skončíte vo vlastnej záhrade. Tam môžete bez väčšej námahy deťom pripraviť nočné dobrodružstvo, prípadne si vyskúšať, aké je to vymeniť posteľ za tvrdú zem. Keď sa však vydáte do prírody, myslite na to, že sa nemôžete utáboriť hocikde. Pokuta vám hrozí v chránenom území, národných parkoch, prírodných rezerváciách a na miestach označených tabuľkou Zákaz stanovania a rozkladania ohňa.

Kam s ním?

Vhodným miestom na stanovanie rozhodne nie sú oblasti, ktoré si za trvalý pobyt vybrali medvede. Keď niet inej možnosti, vyhýbajte sa aspoň okrajom lesa porasteným malinami a černicami, prípadne skalám, kde tieto šelmy môžu mať brloh. Rovnako obozretne postupujte aj pri scenérii, ktorú vám poskytne lúka rozrytá diviakmi. Jedlo a odpadky radšej skladujte ďalej od stanu, aby zbytočne nelákali nečakaných hostí. Stan nestavajte na odlesnenom kopci, pretože tam väčšinou fučí. Občas až nepríjemne. Vhodné nie sú ani vlhké údolia, ktoré sú plné rôzneho a najmä bodavého hmyzu.

Pri obhliadke terénu skontrolujte, či sa v blízkom okolí nenachádza mravenisko, prípadne či sa nechystáte utáboriť na križovatke zvieracích cestičiek, kadiaľ v noci chodia k napájadlám alebo ku kŕmidlu. Ideálne nie sú ani miesta pod vysokými stromami, ich kmene môžu poskytovať azyl hniezdam lesných včiel, sršňov alebo ôs. Okrem toho hrozí, že pri náhlom vetre sa odlomí haluz a spadne tam, kam nemá.

Keď ste sa rozhodli pre turistiku a stan si každý večer rozkladáte na inom mieste, trasu plánujte tak, aby ste na miesto prišli relatívne čerství a za svetla. Len tak si budete môcť vybrané miesto dôkladne obzrieť a zhodnotiť, či sa v tú noc vyspíte bez toho, aby vám ju znepríjemnili rôzne živly.

Táborový oheň

Stanovanie bez ohniska, kde si pripravíte večeru a ráno uvaríte čaj, sa neráta. Aj tu však platia určité pravidlá. Oheň môžete rozkladať na miestach vzdialených aspoň 50 metrov od najbližšieho hustého porastu či lesa, prípadne v lese na vyhradených ohniskách. Požiare hrozia najmä počas horúcich letných dní bez dažďa, takže zákaz platí pre vyprahnuté plochy a miesta s vysokou trávou. Rizikové lokality vyhlasujú v miestom rozhlase, prípadne o nich informujú prostredníctvom letákov. Ak sa k takýmto správam nedostanete, riaďte sa zdravým sedliackym úsudkom. Čo sa zásobovania vodou zo studničky či prameňa týka, v outdoorových obchodoch si môžete kúpiť tabletky, prášok či iné dezinfekčné prostriedky.

Občas sa stane, že sa prudko zmení počasie a priženie sa búrka. Stan neposkytuje bezpečný úkryt pred bleskami. Problémom sú najmä hrebne hôr a otvorené priestranstvá, ktoré treba čím skôr opustiť a zbehnúť do doliny. Nenechajte nič na náhodu a už vopred si premyslite stratégiu, ktorú zvolíte v prípade podobných prírodných pohrôm.

Daša Čejková
Foto: archív

Gumáková brigáda

Tak nazvali členovia občianskeho združenia Pour Art svoju ďalšiu verejnú dobrovoľnícku brigádu, ktorá sa konala v sobotu 18. júla. Brigáda bola zameraná na vyčistenie potoka od odpadu a jeho brehov od náletovej zelene. Práca sa začala o 9. hodine ráno, pokračovalo sa do 15. hodiny popoludní. Okrem členov OZ Pour Art prišli pomôcť aj ďalší dobrovoľníci. Brigádnikom sa podarilo v takmer celej dĺžke vyčistiť breh potoka a docieliť vizuálny priehľad medzi Malým a Kaštieľskym parkom. Dobrovoľnícke práce na čistení parku sú súčasťou prác budovania centrálnej mestskej oddychovej zóny v tomto priestore.

Milan GREGUŠ
Foto: autor

Také časy boli:

Čo písali Slovenské noviny pred 100 rokmi a týkalo sa to aj Stupavy!

Ročník XXX. V Budapešti, v piatok, 15. januára 1915. Číslo 11

Predplatná cena pre Uhorsko a Rakúsko:
Na celý rok . . 12 korún
Na pol roka . . 6 „
Na štvrť roka . . 3 „
Do cudzozemska:
do Nemecka . . 12 mariek
do Ruska . . . 7 rubľov
do Ameriky . . 4 doláre
TELEFON 22—14.

SLOVENSKÉ NOVINY

Redakcia, vydavateľstvo a expedícia:
Budapešť, VI., Ó-utca 2. 12.
Sem sa majú zasielať všetky dopisy a predplatky.
Nefrankované listy a bezmenné dopisy neprijímajú sa.
Rukopisy sa nevracajú.
TELEFON 22—14.

Číslo za 2 haliere | Mimo dňa po nedeli a sviatku vychodia každý deň | Hlavný redaktor: Dr ADOLF PECHÁNY | Inzerty rátajú sa dľa lavnej tarify a platia sa vopred | Číslo za 2 haliere.

Zmena v ministerstve zahraničia.

Úradný časopis dnes potvrdil chýr, ktorý sa už včera popoludní rozletel, že totižto minister zahraničia gróf Berchtold

stami. Štáty trojitej dohody začaly úklady strojiť a vtedy sa dokázalo, čo máme myslieť o úprimnosti spomenutých štátov. Pomery v zahraničnej politike stávaly sa

diplomaciu po skončení vojny. Vymenovanie barónaŠtefana Buriána za ministra zahraničia je dôkazom, že najvážnejšou úlohou bude nové sriadenie pomerov na

Na prvej strane pod titulom „Zmena v ministerstve zahraničia“, sa píše {použitá je dobová gramatika}:

Úradný časopis dnes potvrdil chýr, ktorý sa už včera rozletel, že totižto minister zahraničia gróf Leopold Berchtold prosil o prepustenie a že jeho veličenstvo kráľ (František Jozef, uhorský kráľ a rakúsky cisár) prosbu grófa Berchtolda splnil. Súčasne priniesol úradný časopis vymenovanie nového ministra zahraničia v osobe baróna Štefana Buriána, ktorý bol doteraz uhorským ministrom pri boku jeho veličenstva. Isté je, že gróf Berchtold už dávnejšie prosil o prepustenie. Vtedy nebolo možné túto prosbu splniť. Situácia sa dostala do stavu, že teraz nastal príhodný čas, aby jeho veličenstvo splnil prosbu grófa Berchtolda. Prepustil ho teda v milosti a uznaním jeho verných a oddaných služieb s vysokým vyznačením udeliac mu ku veľkému krížu rádu Franca Jozefa diamanty. Vymenovaním baróna Štefana Buriána za ministra zahraničia je dôkazom, že najvážnejšou úlohou bude nové sriadenie pomerov na Balkáne. Barón Burián čo spoločný finančný minister spravoval aj záležitosti Bosny a Hercegoviny, z vlastnej skúsenosti pozná všetko, čo sa na balkánsku politiku poťahuje, on bol najpovolanejším prevzať vedenie zahraničnej politiky monarchie. Zmenu v ministerstve zahraničia prijímame teda s úplnou dôverou.
Toľko z oficiálnej správy.

Gróf Berchtold a barón Burián

Gróf Leopold Berchtold sa narodil vo Viedni v roku 1863. Po skončení štúdií vstúpil na diplomatickú dráhu. Zdedil majetky svojho otca na Morave, panstvo v Čičmanoch a v Savčíne (Trenčianska stolica) ako aj panstvo v obci Perezsnye (stolica Šoproňská). Roku 1907 zostal veľvyslancom Rakúska-Uhorska v Petrohrade, z ktorého postavenia bol v marci 1911 prepustený. Po smrti zahraničného ministra Alojza Ahrentála, 17. februára roku 1912, on ostal zahraničným ministrom monarchie. Berchtold

Zámok Buchlovice

Gróf Leopold Berchtold

Barón Štefan Burián

býval na zámku v Buchloviciach na Morave a v roku 1893 sa oženil s dcérou grófa Alojza Károlyiho Ferdinandou zo Stupavy. V tom čase už Alojz Károlyi nežil, ale jeho svokra Františka ešte žila dlhé roky. V Stupave žil jeho švagor gróf Ľudovít Károlyi a jeho návštevy v Stupave boli časté už i v dobe, keď bol ministrom zahraničia monarchie a pokračovali i v neskorších časoch. Berchtoldovci mali tri deti: syna Alojza, ktorý zostal slobodný, syna Adalberta, ktorý zomrel ako 11-ročný a syna Žigmunda, ktorý mal bezdetné manželstvo. Sám Berchtold sa stal vrchným hofmajstrom u následníka trónu Karola a keď po smrti Františka Jozefa sa Karol stal cisárom, Berchtold sa stal jeho najvyšším komorníkom. Po zaniknutí monarchie žil v súkromí na zámku v Perezsnye. Zomrel v roku 1942. Ovdovelá grófka Ferdinanda sa znova vydala za prezidenta Rakúskej banky. Nový zahraničný minister barón Štefan Burián de Rajec nebol v politickom živote Uhorska neznámy. Narodil sa v Stupave, v prešporskej stolici v roku 1851, z prastarej zemanskej rodiny, jeho otec bol panský fiškál na pálffyovskom majetku v Stupave. Stredné školy odbavil v Uhorsku a potom sa stal poslucháčom viedenskej východnej akadémie. Diplomatickú kariéru začal v Alexandrii, bol v Bukurešti, v Belehrade, štyri roky viedol konzulát v Moskve. V roku 1889 ho preložili do Sofie. Všade zastupoval záujmy monarchie. R. 1900 vyznačili ho barónskym rangom, r. 1908 titulom tajného radcu a dostal sa na čelo spoločného finančného ministerstva a ako taký spravoval aj záležitosti Bosny a Hercegoviny. Pripravil anexiu, ktorú v roku 1908 uviedli do života. Takže jeho diplomatický život bol veľmi aktívny. Jeho manželka Oľga je dcérou nebohého baróna Gejzu Fejérváryho.

To je krátky výťah zo Slovenských novín spred 100 rokov a je vidieť, že Stupava už vtedy bola známa a vysokí hodnostári monarchie mali vzťah k Stupave.

Spracoval Svetozár PROKEŠ
Foto: archív redakcie

Dvaja z jednej lavice

Spomínať uprostred prázdnin školu? Hádam nám odpustíte. Najmä keď tie spomienky súvisia viac so zábavou ako s úmorným drvením matematických rovníc, pravopisom či Newtonovými zákonmi.

Vráťme sa do posledného piatka pred koncom školského roka. V tento deň, čiže 26. 6., sa vo veľkej sále kultúrneho domu o desiatej doobeda stretli tri triedy šiestakov, aby si zmerali sily v rôznych vedomostných a pohybových súťažiach. Akciu v spolupráci so školou už niekoľko rokov organizujú pracovníčky stupavskej knižnice a zakaždým ju sprevádza veľa kriku, smiechu, skandovania. Ani tentoraz to nebolo iné. Na porotcovské stoličky sa usadili pani riaditeľka základnej školy PhDr. Bohdana Cibuľová, za MKIC Stupava výkony hodnotili pani Milada Kamrlová a Martina Mitická. Publikum tvorili učitelia so svojimi žiakmi z troch šiestych tried, pred nich sa za stolíky usadili vybraní súťažiaci – áčkari v žltých tričkách, béčkari v červených a céčkari v bielych (farby stupavskej zástavy). Prvou úlohou bolo zložiť básničku, ktorá vystihuje kolektív každej z tried. Prekvapili céčkari, ktorí svoje dielo dokonca zaspievali, čím si zaslúžili potlesk a uznanie za originalitu. Nasledovalo rozohrievacie kolo v podobe tanečno-slalomových kreácií, pričom súťažiaci z oboch strán iba vlastným čelom pridržiavali balónik. Kľučkovanie medzi stoličkami nevyšlo žltým, zvyšné dve družstvá boli úspešné. Vedomostnú súťaž otvorili otázky zo športu a decká dokázali, že sa vyznajú. A bolo tu ďalšie medzikolo a s ním navliekanie korálikov. Nikoho asi neprekvapilo, že dievčatá boli trpezlivejšie a šikovnejšie, zato chalani viac taktizovali. Nasledujúca vedomostná úloha sa týkala zemepisu, súťažiaci sa snažili, a to okrem iného aj preto, lebo z hľadiska ich pozorne sledoval zemepisár, pán učiteľ Weiss. Na menšie neúspechy decká zabudli pri skúške šikovnosti, keď na lopáriku museli posúvať fazuľku, kým nezapadla do jamky. To už hľadisko burácalo a spontánne povzbudzovalo tých svojich, ktorí vzápätí dostali šancu blysnúť sa v odpovediach na otázky zo zoológie. Všetci všetko vedeli.

Kým sa súťažiaci dostali do finále, museli dokázať zdatnosť v kľučkovaní naslepo a prejaviť schopnosti navigátora, ktorý riadil spoluhráča so zaviazanými očami. Alebo si vyskúšali, aké to mala Popoluška ťažké, keď musela oddeliť hrach od fazule. A nesmel chýbať ani stoličkový tanec, pri ktorom po každom kole ubudla jedna stolička, takže vždy jeden z tanečníkov vypadol. Čo sa vedomostí týka, šiestaci obstáli v otázkach z botaniky a nepohoreli ani na tých, ktoré sa týkali nášho mesta. Horšie to bolo s literatúrou, rozprávkoví hrdinovia ako Janko Hraško, Maruška z rozprávky Soľ nad zlato či krásavica a jej medveď z Trojruže zostali nepoznaní. To sa však už blížilo finále a s ním vyhodnotenie. Na prvé miesto to dotiahli červení béčkari, druhí boli bieli céčkari a tretí skončili žltí áčkari. Porota všetkých odmenila diplomom a knižnými cenami.

Daša ČEJKOVÁ
Foto: Milan GREGUŠ

OZ STUPAVJAN INFORMUJE

Školský rok 2014/2015 slávnostne ukončili dňa 25. júna súbory patriace pod OZ STUPAVJAN, a to detský folklórny súbor STUPAVJÁNEK a mažoretky MEISI. Na spoločnom stretnutí v MKIC obdržal každý člen osvedčenie o účasti na nácvikoch a tréningoch počas školského roka a darčeky od firmy FA-LA-DRO, za ktoré jej veľmi ďakujeme. O pohostenie sa postarali rodičia, ktorí napiekli domáce koláčiky, bolo ich neúrekom. Aj im patrí veľká vďaka, lebo čo by to bola za slávnosť bez koláčov. V neposlednom rade ďakujeme MKIC, ktoré nám vyšlo v ústrety a pre deti pripravilo prekvapenie v podobe nafukovacieho hradu. Deti sa do sýtosti vyšantili a ešte im zostala energia, aby si spoločne s rodičmi zatancovali na folklórnej minidiskotéke. Do skoku im hrala a spievala naša spevácka skupina ľudových piesní STUPAVJAN.

Rozlúčili sme sa s príjemným pocitom dobre vykonanej práce a už teraz sa tešíme na september, keď sa spolu stretneme na tréningoch.

Pozývame vás na 7. ročník festivalu MRAVENEC (prehliadka detských folklórnych súborov), ktorý sa uskutoční dňa 5. septembra 2015 od 13.00 hod. do 18.00 hod. v Plaveckom Štvrtku. Na prehliadke vystúpi súbor STUPAVJÁNEK spolu so speváckou skupinou STUPAVJAN. Príďte nás podporiť.

Klub dôchodcov zo Záhorskej Bystrice pozval zaspievať spevácku skupinu ľudových piesní STUPAVJAN na svoje stretnutie pri guláši dňa 9. 7. 2015. Napriek počiatočnej veľkej tréme, ktorá pramenila z toho, že z našich speváčok budú dve spievať pred domácim publikom, zožali veľký úspech odmenený nielen slovami uznania a dlhým potleskom, ale aj výborným gulášikom. STUPAVJAN svojím repertoárom známych, ale aj už zabudnutých ľudových piesní ulahodil seniorom, ktorí si s chuťou a zo srdca zaspievali spolu so skupinou a to hovorí za všetko.

Oľga MÓZOVÁ,
OZ STUPAVJAN

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

NARODILI SA:
MARTIN SEMANCO,
ZARA BRENNEROVÁ,
ADAM PEKÁR, FILIP PURGEL,
ALEX VLČEK, TEO HORVÁTH,
MICHAEL JÁGERSKÝ,
MIA MARKULÍKOVÁ,
SIMON RAJTÁK,
EMA SEDMÁKOVÁ,
LENKA MIKLÁŠOVÁ

ZOSOBÁŠILI SA:
JOZEF SIVULIČ a ANTÓNIA HUSZÁROVÁ
MATEJ HAJDU a MGR. MARTINA BILKOVÁ
GABRIEL LUČENIČ a LÝDIA SZEBÉNYIOVÁ
LUKÁŠ KLENOVSKÝ a NATÁLIA ŠTEISOVÁ
MAREK KRALOVIČ a IVETA HRENÁKOVÁ
JURAJ BARUS a JANA OLEŠOVÁ
MAROŠ KOSTKA a ANDREA PONIŠTOVÁ
GERHARD BETTINGER a VERONIKA POLÁKOVÁ

ZOMRELI:
ALŽBETA KESELIOVÁ (1944),
JITKA MINAROVIČOVÁ (1944),
MGR. PAVLÍNA ROŠTÁROVÁ (1943),
MILAN RAJT (1961), ZDENKA KADLECOVÁ (1950), AGÁTA MINDÁKOVÁ (1936),
ANDREJ HAUPTVOGL (1934),
ANTON KALIVODA (1942),
BRANISLAV JANČÍK (1973),
LADISLAV ŠKROVAN (1934)

SPOMÍNAME

F. Malec, O. Malecová, Ľ. Geržová, J. Malec

S bolesťou v srdci si pripomíname 16 rokov od úmrtia nášho drahého otca, dedka a pradedka pána **Františka Maleca** a 15 rokov od úmrtia našej mamy, babky a prababky pani **Otílie Malecovej**. Zároveň si pripomíname 8,5-ročné výročie úmrtia sestry pani **Ľubice Geržovej** a 7 rokov od úmrtia brata pána **Jozefa Maleca**. Kto ste ich poznali, venujte im, prosím, tichú spomienku. Dcéra, sestra a celá rodina Jánošíková, vnuci a synovia Geržoví.

◆ ◆ ◆

Dňa 20. augusta uplynuli 4 roky od smrti môjho manžela **Rudolfa Weinštuka**. Spomínajú manželka Anna, deti, vnúčatá a ostatná rodina. Kto ste ho poznali, venujte mu, prosím, tichú spomienku.

◆ ◆ ◆

Dňa 9. júla 2015 uplynulo 10 rokov, čo nás navždy opustila naša matka, babka a prababka **Mária Amslerová**, rodená Pekárková. Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku. S láskou na ňu spomína celá rodina.

◆ ◆ ◆

Možno bol čas už odísť – snáď to tak bolo súdené. Zostali iba nesplnené sny, v požičovni času už mali zatvorené, smrťou však všetko nekončí, iba zabudnutie znamená koniec bytia. Dňa 9. augusta uplynie 20 rokov od rozlúčky s našou drahou mamičkou **Júliou Tarabovou**. S láskou spomínajú dcéry Anna, Ružena a Darina s rodinou.

◆ ◆ ◆

Dňa 19. 8. 2015 uplynie 1 rok od smutnej chvíle, keď dotĺklo srdce našej maminky, babky a prababky **Márie Bílenej**. S láskou spomínajú dcéra s manželom, vnučka Iris a vnuk Martin s rodinami. Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku.

◆ ◆ ◆

Dňa 8. augusta 2015 si pripomíname 25. výročie úmrtia nášho otca, svokra a dedka **Jozefa Belošiča**. Spomínajú synovia s rodinami.

RIADKOVÁ INZERCIA

- Kvalitné liečebné masáže chrbtice i celého tela v Zdravotnom stredisku v Stupave na prízemí, masážny salón DHARMAS, Vladimír Daráš. Príďte zažiť osobne, prvá masáž so zľavou 40 %, cena od 8,- €. Objednávky na tel.: 0903 209 099.
- ZSS Seniorville Jablonové prijme opatrovateľa/ku pre seniorov. Viac info na e-mail: vrchna.svj@seniorville.eu alebo tel.: 0918 634 251.
- Firma KOL-EKO spol. s r.o., Dúbravka, likvidácia odpadov: papier-fólia-plasty, prijme na zvoz vodičov skupiny C. Len vážni záujemcovia, volajte na tel.: 02/644 614 45, 0903 454 035.
- Pšenica na predaj 1m/17eur, Marianka, tel.: 0903 864 960. Pri väčšom odbere zľava.

KAM V STUPAVE

sobota 1. augusta
- ☑ **18.30 hod.** Mission Impossible: Národ grázlov, dobrodružný akčný film, 132 min., USA, Kino X Stupava
- ☑ **21.00 hod.** Iracionálny muž, mysteriózny film, 96 min., USA, Kino X Stupava

nedeľa 2. augusta
- ☑ **17.00 hod.** Malý dráčik, rodinný animovaný film, 83 min., Nem., Kino X Stupava
- ☑ **19.00 hod.** Levie srdce, dráma, 99 min, Fín./Švéd., Kino X Stupava

piatok 7. augusta
- ☑ **21.00 hod.** Amy, životopisný dokumentárny film, 90 min., VB, Kino X Stupava

sobota 8. augusta
- ☑ **21.00 hod.** Mission Impossible: Národ grázlov, dobrodružný akčný film, 132 min., USA, Kino X Stupava

nedeľa 9. augusta
- ☑ **17.00 hod.** Malý dráčik, rodinný animovaný film, 83 min, Nem., Kino X Stupava
- ☑ **19.00 hod.** Amy, životopisný dokumentárny film, 90 min., VB, Kino X Stupava

piatok 14. augusta
- ☑ **19.00 hod.** V hlave, animovaná rodinná komédia, 102 min., USA, Kino X Stupava
- ☑ **21.00 hod.** Fantastická štvorka, akčný fantasy film, 106 min., USA, Kino X Stupava

sobota 15. augusta
- ☑ **19.00 hod.** Fantastická štvorka, akčný fantasy film, 106 min., USA, Kino X Stupava

nedeľa 16. augusta
- ☑ **17.00 hod.** V hlave, animovaná rodinná komédia, 102 min., USA, Kino X Stupava
- ☑ **19.00 hod.** Krycie meno U.N.C.L.E., akčná dobrodružná komédia, 116 min., USA, Kino X Stupava

piatok 21. augusta
- ☑ **21.00 hod.** Rytmus: Sídliskový sen, dokumentárny hudobný film, 90 min., SR/ČR, Kino X Stupava

sobota 22. augusta
- ☑ **19.00 hod.** Rytmus: Sídliskový sen, dokumentárny hudobný film, 90 min., SR/ČR, Kino X Stupava

Občianske združenie Pour Art
a **JAKUB KOVÁČ**
vás srdečne pozývajú na
vernisáž výstavy obrazov

OSTROV SNOFF

ktorá sa uskutoční vo štvrtok
28. augusta 2015
o 19.00 hod.
v stupavskej synagóge.

Výstava potrvá
do 2. septembra 2015.

POUR ART

- ☑ **21.00 hod.** Krycie meno U.N.C.L.E., akčná dobrodružná komédia, 116 min., USA, Kino X Stupava

nedeľa 23. augusta
- ☑ **17.00 hod.** V hlave, animovaná rodinná komédia, 102 min., USA, Kino X Stupava

piatok 28. augusta
- ☑ **19.00 hod.** Uuups! Archa je fuč..., animovaný film, 86 min., Nem./Bel./Lux./Írsko, Kino X Stupava
- ☑ **21.00 hod.** Griswoldovci, dobrodružná komédia, 96 min., USA, Kino X Stupava

sobota 29. augusta
- ☑ **19.00 hod.** Griswoldovci, dobrodružná komédia, 96 min., USA, Kino X Stupava
- ☑ **21.00 hod.** Hitman: Agent 47, akčný krimi thriller, 96 min., USA, Kino X Stupava

nedeľa 30. augusta
- ☑ **17.00 hod.** Uuups! Archa je fuč..., animovaný film, 86 min, Nem./Bel./Lux./Írsko, Kino X Stupava
- ☑ **19.00 hod.** Rytmus: Sídliskový sen, dokumentárny hudobný film, 90 min., SR/ČR, Kino X Stupava

WORKSHOP LIEČIVÉHO TANCA PRE ŽENY

Drahé ženy, prídite objaviť svoju hlbokú ženskú liečivú esenciu. Tú silnú, nespútanú a zároveň nežnú a citlivú časť svojej ženskej bytosti. V tento deň nemusíte podávať žiadne výkony, nemusíte sa usilovať, skrývať to, kým naozaj ste. Dovolíte si otvoriť sa a jednoducho iba byť a vyžiariť von svoj potenciál. Zažijete seba cez pohyb a spolupatričnosť s ostatnými ženami.

MIESTO KONANIA: Centrum voľného času Sunéčko, Stupava

ČAS: 22. 8. 2015 od **9:00** do **18:00**

CENA: 55 € – o spôsobe úhrady sa prosím informujte na **lubica@kordos.net**. Je zabezpečený vegetariánsky obed, ktorý nie je v cene workshopu.

PROGRAM: spontánny tanec, pohybové techniky, meditácie v pohybe, energetické cvičenia, vedomá, koncentratívna práca s telom, práca so symbolmi. Vaše telo sa bude liečiť na emočnej a bunkovej úrovni.

Workshop bude viesť **Mgr. Ľubica Kordošová**, psychoterapeutka v súkromnej praxi. Základ jej práce tvoria práve pohybové hlbinné terapie. Pracuje s dospelou aj detskou klientelou a venuje sa aj rodinnej a párovej terapii. Je akreditovanou terapeutkou metody Cesta. Skúsenosti v oblasti vnímania tela nazbierala aj počas rokov jej aktívneho tancovania v tanečnom divadle Bralen.

www.facebook.com/**CestaTanca** **www.antistres.sk**

AKTÍVNE LETO V SUNÉČKU

☑ POWERJOGA
Od 4. augusta bude každý utorok a piatok powerjoga s Gejzom. Účasť nahlasujte na tel.: 0903 181 778

☑ BODYTONING A TRX
Bodytoning a TRX sa cvičí celé prázdniny v utorok a vo štvrtok. Neváhajte a volajte Lucke na tel.: 0918 896 258

☑ FLY FIT
Fly Fit sa cvičí tiež celé prázdniny vo viacerých termínoch, pozrite si prázdninový rozvrh na www.sunecko.sk. Účasť nahlasujte prostredníctvom e-mail: flyfit.zona@gmail.com.

☑ JOGA
Každý utorok od 8.15 hod. do 9.15 hod. Lucy cvičí jogu. Účasť nahlasujte na tel.: 0915 270 385. Poskytuje aj masáž.

☑ CVIČENIE PRE DETI
Každý utorok od 9.30 hod.
do 11.30 hod. pre deti od 1 do 3 rokov
od 11.30 hod. do 12.30 hod. pre bábätká
od 6 do 18 mesiacov

Každý štvrtok od 16.00 hod.
do 16.45 hod. pohybová prípravka
pre deti od 3 rokov
Prihláste sa u Katky na tel.: 0944 614 302

☑ ZDRAVÝ CHRBÁT
Cvičenie pre dospelých každý pondelok od 16.00 hod. do 16.45 hod. Prihláste sa u Katky na tel.: 0944 614 302

ŠKODA STUPAVA TROPHY 2015

Najväčší cyklomaratón na Slovensku

Sobota 25. a nedeľa 26. júla patrili tradičnému ŠKODA STUPAVA TROPHY 2015, ktoré najväčším cyklomaratónom na Slovensku. Akcia začala už v piatok, keď prebehla registrácia účastníkov a Eliminátor, čo je vyraďovací pretek s prekážkami na 400 metrov. Celkovo sa tento rok počas dvoch dní na štartovaciu čiaru postavilo 1371 účastníkov. Z toho 872 bajkerov vyštartovalo v sobotu v rámci štvrtého kola pretekov ŠKODA BIKE OPEN TOUR. V nedeľu si po víťazstvo vybehli bežci, medzi 209 účastníkmi bol aj primátor mesta Stupavy Roman Maroš, ktorý pretek zahájil. V rámci nedeľného detského cyklomaratóniku si sily zmeralo 193 detí vo veku 1,5 až 7 rokov. Pre deti vo veku 8 až 14 rokov organizátori v ten istý deň pripravili JUNIOR TROPHY, kde sa zúčastnilo 97 bajkerov. Teší nás, že podujatie, ktoré v našom meste organizuje partia nadšencov z OZ Maratón a jeho cieľom je priblížiť cyklistiku širokej verejnosti, malo veľký ohlas aj u Stupavčanov. Nielenže povzbudzovali pretekárov, ale sa aj zapájali do jednotlivých súťaží a odniesli si niekoľko medailí. Viac informácií a mená víťazov sa dozviete na stránke **www.stupavskymaraton.sk**.

Daša ČEJKOVÁ
Foto: MTBIKER, redakcia

Hádzanári reprezentovali v slovinskom Koperi

Stáva sa už tradíciou, že mladí stupavskí hádzanári sa vždy začiatkom prázdnin zúčastnia veľkého turnaja. Kým v roku 2013 to bol Partille Cup vo švédskom Göteborgu, vlani a tento rok zamierili do teplejšieho Slovinska.

Turnaj Eurofest sa v roku 2014 konal v Izole, tento rok sa presťahoval do susedného Koperu.

Pre hádzanársku mlaď je turnaj vyvrcholením sezóny, keď na jej záver môžu v súbojoch s tímami svetovej kvality ukázať, kam sa za rok posunuli a v mnohých prípadoch si naposledy zahrať v tomto zložení – veď od septembra niektorí hráči prejdú k starším kategóriám. Turnaj je ale svojím spôsobom aj odmenou za ďalší rok driny a poctivej práce, ktorú svojmu obľúbenému športu venovali.

Dvomi autobusmi cestovalo tentokrát 7 družstiev – mladšie žiačky, mladší žiaci, staršie žiačky 2000, staršie žiačky 2001, starší žiaci, mladšie dorastenky a mladší dorastenci, ktorí vytvorili tím plážovej hádzanej. Spolu s hráčmi cestoval realizačný tím – tréneri, vedúci družstiev či organizátori, pre ktorých to rozhodne nebola dovolenka. Veď starať sa 24 hodín denne o svoj tím, byť mu nielen trénerom, ale často aj mamou, otcom či kamarátom im zaberalo všetok voľný čas.

Od 2. do 6. júna Stupavčania bojovali o body na vonkajších ihriskách pod páliacim stredomorským slnkom aj v klimatizovaných športových halách. Počtom tímov sme boli najväčšou výpravou na turnaji. Hráči tam neboli sami – zelená farba častokrát dominovala aj v hľadisku, veď hádzanárov prišli podporiť mnohí verní stupavskí fanúšikovia.

Koper leží priamo na pobreží Jadranského mora a tak sa program skladal nielen zo zápasov – prestávky medzi nimi využili tímy na osvieženie v mori, či prechádzku po meste. Aj keď vzhľadom na horúce počasie bolo jasnou voľbou more. Bolo príjemne teplé a svaly unavené a prehriate zo zápasovej námahy v ňom krásne regenerovali. Organizátori pripravili pre tímy aj program na večer, napríklad diskotéku alebo voľbu miss turnaja.

Ako turnaj postupoval, bolo jasné, že sme do Slovinska neprišli len na rekreáciu. Tímy sa v tabuľkách posúvali vyššie a vyššie a každý z hráčov naozaj bojoval celým srdcom. V záverečných bojoch o medaily sme tak napokon mali bohaté zastúpenie – až štyri tímy. Trom z nich sa to dokonca podarilo – dorastenci skončili v plážovej hádzanej strieborní a mladšie dorastenky ako aj staršie žiačky 2000 vybojovali bronz!!!

Hovorí to o tom, že práca s mládežou sa v stupavskom tíme uberá správnym smerom. Naše družstvá sa dokážu presadiť aj v súbojoch s tímami z hádzanárskych veľmocí ako Nemecko či Dánsko a robia dobré meno nielen klubu, ale aj mestu Stupave vo svete.

Držme im preto palce, aby im nadšenie, radosť z hádzanej a chuť do ďalšej práce vydržala ešte veľmi dlho.

Martin RENČO
Foto: autor

Podarilo sa to, a na prvý pokus!

To, že sa ženská hádzaná v Stupave vrátila na hádzanársku mapu, je už všetkým zainteresovaným jasné. Novovzniknutému ženskému družstvu sa podarilo už v premiérovej sezóne v 2. lige postúpiť o súťaž vyššie, do prvej ligy, ktorá je druhou najvyššou domácou súťažou {po WHIL}.

A teraz, ešte raz od začiatku

Vedeniu klubu HC Tatran Stupava sa podarilo pred začatím uplynulej sezóny angažovať trénerku detí, absolventku FTVŠ, bývalú juniorskú reprezentantku, hráčku WHIL aj legionárku Zuzku Kalmárovú. Podarilo sa jej okolo seba sústrediť bývalé spoluhráčky, kamarátky z iných klubov a staršie dorastenky klubu HC Tatran Stupava s úmyslom nanovo rozbehnúť ženské družstvo v Stupave. Hlavným cieľom, ktorý pred sezónou trénerka Zuzka vytýčila, bola stabilizácia družstva a výkonnostný rast najmä mladých hráčok. Chcela odohrať vyrovnané zápasy a bojovať o popredné miesta v tabuľke. Tajným želaním však bolo už v prvej sezóne postúpiť do prvej ligy. V druhej lige začali dievčatá opatrne a s rešpektom. Po sérii vyhratých zápasov sa rozšíril aj realizačný tím a družstvo si stanovilo nový cieľ – postup do prvej ligy.

Úloha neľahká, no disciplinovanou hrou, kolektívnym nasadením v jesennej časti sa tu črtala reálna možnosť naplnenia postupových vízii. Napriek veľkému odhodlaniu prišlo niekoľko zakopnutí a po jarnej prestávke ich mierne pribrzdila aj absencia viacerých kľúčových hráčok. Zranenia a pracovné povinnosti vniesli neistotu do družstva a sen o 1. mieste v lige a postupe sa rozplynul. Na záver sezóny si však dievčatá ešte bojovným výkonom udržali 2. priečku, ktorá však za bežných okolností neznamená postup. Vynaložené úsilie sa napokon vyplatilo, nakoľko Slovenský zväz hádzanej oslovil funkcionárov klubu HC Tatran Stupava ako druhého v poradí s ponukou hrať prvej ligu z dôvodu nepárneho počtu účastníkov vo vyššej súťaži. Klub ponuku prijal a tak sa to podarilo a ženy zaslúžené postúpili z 2. miesta do prvej ligy na prvý pokus ☺.

Momentálne dievčatá oddychujú, udržiavajú v „prevádzkovej teplote“ a zúčastňujú sa turnajov v plážovej hádzanej. Družstvo zostáva pokope a postupne sa rozrastá, aj vďaka spolupráci s klubom zo Senca a príchodom niekoľkých posíl. Letná príprava bude zahájená už v auguste a samotná súťaž začne v druhej polovici septembra.

Hádzanársky divák zo Stupavy a okolia sa má na čo tešiť, pretože práve v Stupave v jesennej časti privítame súperov zvučných mien. Tešíme sa na početnú a hlasnú divácku kulisu.

Martin KANDA
Foto: autor

STOPY NAŠICH PREDKOV

MESTO STUPAVA

MESTSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ CENTRUM Stupava

71. výročie SNP

1. september
Malý park
14.00 hod.

PROGRAM

- VOJENSKÉ MÚZEUM NA KOLESÁCH – ZÁŽITKOVÉ VZDELÁVANIE
- STREĽBA A UKÁŽKA HISTORICKÝCH ZBRANÍ
- HOD GRANÁTOM NA MAKETU ZÁKOPU
- VÝSTREL Z MÍNOMETU
- STREĽBA ZO VZDUCHOVIEK

ATRAKCIE PRE DETI

- DETSKÝ KÚTIK – SÚŤAŽE S ANIMÁTORMI
- POĽNÁ NEMOCNICA – UKÁŽKY A CVIČENIA
- STREĽBA Z LUKU
- MAĽOVANIE NA TVÁR

PIETNA SPOMIENKA NA SNP

Mesto Stupava pozýva verejnosť na celomestskú pietnu spomienku – 71. výročie SNP. Slávnostné položenie vencov k Pomníku vďaky pred Kultúrnym domom sa uskutoční

28. 8. 2015 o 14.00 hod.

TIRÁŽ – STUPAVSKÉ NOVINY

VYDAVATEĽ: Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava **IČO:** 305081 **DISTRIBÚCIA:** zdarma do domácností **DÁTUM VYDANIA:** 31. júla 2015, poradové číslo 6/2015, prvý ročník. **KONTAKTY NA REDAKCIU** e-mail: noviny@stupava.sk, tel.: 02/60 20 09 35 **ZODPOVEDNÝ REDAKTOR:** Milan Greguš **REDAKTOR:** Daša Čejková **JAZYKOVÁ KOREKTÚRA:** Oľga Vyhlidalová **GRAFICKÉ SPRACOVANIE:** Martina Mitická **EVIDENČNÉ ČÍSLO:** MK SR EV 2854/09 **NÁKLAD:** 5 500 ks. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu uverejnených textov. ISSN 1339-9136

ĎALŠIE ČÍSLO VYJDE
28. 8. 2015

STUPAVSKÉ NOVINY

MESTO STUPAVA

Podujatie podporili

bašta pajštún

krajn

MESTSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ CENTRUM Stupava

FA-LA-DRO

Hody 2015

15. 8.
Mástske hody

areál Knižnice Ruda Morica

od **18:00** hod.

- Nevädza
- Brnenská cimbálová muzika
- **Pollák Band**
- Domáce gazdinky – ochutnávka koláčikov

16. 8.
Stupavské hody

areál v okolí Kultúrneho domu

od **15:00** hod.

- Jarmok
- **Oukej Country**
- Maľovanie na tvár
- **Záhorienka** – krst nového CD
- Atrakcie pre deti
- **Jazda na ťave ALI**

ROZPRÁVKOVO DETSKÉ CENTRUM

- **Tvorivé dielne**

17. 8.
Hodky

Futbalový štadión

16:30 hod. Futbalový zápas medzi mužstvami **Internacionáli Stupava** – Vysoká pri Morave

www.stupava.sk
facebook.com/stupava

www.mkic.sk
facebook.com/MKICStupava